

مدیریت تاکسیرانی

درون شهری

www.ketab.ir

نویسندگان:

عبدالرسول رمضانی

حسن حیدری

سرشناسه	: رمضانی، عبدالرسول، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت تاکسیرانی درون شهری / نویسندگان عبدالرسول رمضانی، حسن حیدری
مشخصات نشر	: تهران : ستایش حقیقت، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	: ش، ۲۳۶ص: مصور، جدول، نمودار
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۵۶-۰۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: تاکسی‌ها -- ایران
موضوع	: تاکسیرانان -- ایران
موضوع	: تاکسی‌ها -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: حمل و نقل -- ایران -- برنامه‌ریزی
موضوع	: حمل و نقل شهری
شناسه افزوده	: حیدری، حسن، ۱۳۶۴ -
رده بندی کنگره	: HD ۸۰۳۹/ت۲۸۱۳۹۲
رده بندی دیویی	: ۲۸۸/۴۱۳۲۱۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۹۷۷۹۲

عنوان: مدیریت تاکسیرانی درون شهری

ناشر: ستایش حقیقت

نویسندگان: عبدالرسول رمضانی، حسن حیدری

ویراستار: غلامرضا امینی نژاد، میترا خراسانیان

حروفچین: ساجده کریمی، خدیجه رنجبر

تاریخ چاپ: زمستان ۹۲

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۵۶-۰۴-۲

نظارت چاپ: عقیق ۴-۳-۸۸۹۳۳۴۰۳

حمل و نقل و مؤلفه های تأثیرگذار بر آن در طول زمان از روند شتاب آلود تحولات در امان نبوده اند و در گذر سال ها دچار تغییرات بسیاری شده اند، به گونه ای که امروزه حمل و نقل، فارغ از ارزشها و تأثیرات همیشگی خود، به یکی از مهم ترین دغدغه های ساکنان شهرها و پیچیده ترین مسایل مدیریت کلان آنها تبدیل شده است و تصور زندگی در شهرها بدون آن تقریباً دور از ذهن است. در عصر حاضر، حمل و نقل به عنوان یکی از مؤلفه های بسیار تأثیرگذار تمامی زوایای زندگی شهری را در بر گرفته است، به عنوان یکی از ابزارهای بسیار مهم توسعه نقش و جایگاه خاصی یافته است، با کارایی مدیریت شهری و رشد اقتصاد شهرها عجین شده است و با ناکارآمدی آن بسیاری از ارکان مدیریت و فعالیت های شهری با مشکل مواجه می شوند. به جرأت می توان گفت: سیستم حمل و نقل امروزه همانند رگ های بدن انسان حیات و زندگی را به شهرها می بخشد. اهمیت بالای حمل و نقل و تأثیرگذاری آن بر بسیاری از حوزه های اقتصادی، اجتماعی، توسعه راهبردی، سیاست گذاری، محیط زیست و ...، باعث شده در تمام دنیا، مدیران شهرها تلاش کنند ساماندهی روند حمل و نقل را در قالب مدیریت جامع حمل و نقل، با استفاده از جدیدترین روش های طراحی و برنامه ریزی و با در اختیار گرفتن تمامی ابزارهای ممکن و فراهم آوردن زمینه همکاری بین متخصصان رشته های مختلفی همانند: عمران، ترافیک، معماری، طراحی شهری، جامعه شناسی، جغرافیا، اقتصاد، تحلیل گری و ریاضیات کاربردی انجام دهند تا راه را برای رسیدن به یک راه حل پایدار و متعادل در زمینه مسائل حمل و نقل شهری هموار کنند. ضمن این که با توجه به عواملی که باعث عدم پایداری در حمل و نقل شهری می شوند، زمینه بالابردن کارایی و اثر بخشی این بخش را نیز فراهم کنند. در کشور ما نیز حمل و نقل یکی از مهم ترین دغدغه های مدیریت کلان شهری است. بدون هیچ گونه اغراقی از ابتدای ورود وسایل نقلیه موتوری به ایران در دوره قاجار و ایجاد توسعه در شهرها، تاکنون مدیریت حمل و نقل در شهرهای ما به دلایل زیادی همچون: وارداتی بودن ابزارها و عدم وجود فرهنگ استفاده، ورود مداوم فناوری های جدید، تغییر عادت ها و مطالبات اجتماعی و فرهنگی مردم و ...، با چالش های بسیاری روبه رو بوده است. در طول این سالها مدیران و برنامه ریزان مدیریت شهری تلاش کرده

اند تا با به کارگیری نفرات متخصص در بسیاری از زمینه های مرتبط با حمل و نقل، نگاهی همه جانبه به مسایل حمل و نقل داشته باشند و با ارائه طرح های جامع و برنامه های درازمدت مشکلات را حل نمایند، لیکن از زمان تدوین اولین طرح جامع حمل و نقل تهران در سال ۱۳۴۷ تا امروز که بسیاری از شهرهای کوچک و بزرگ کشورمان دارای طرح های جامع حمل و نقل هستند این مشکلات کماکان با ما همراه بوده اند و علیرغم سرمایه گذاری های کلان دولت و نیز وجود نیروهای متخصص، بسیاری از مشکلات این حوزه حیاتی زندگی شهری کماکان پابرجا هستند و هیچکدام از برنامه ریزی ها و طرح های ارائه شده نتوانسته اند جوابگوی نیازها و مشکلات این حوزه باشند و حتی می توان ادعا کرد هر روز نیز با مشکلات جدیدتری روبرو می شویم. همه به نوعی با ارائه راهکارهای مختلف از دیدگاه های مختلف مهندسی، انتظامی، جامعه شناسی و در پی حل مسایل این حوزه هستند. ولی باز هم مشکلات هر روز پیچیده تر از قبل به رشد خود ادامه می - دهد.

در بسیاری از شهرهای جهان، تاکسی به عنوان یک اصل مهم حمل و نقلی شناخته می شود که قسمت قابل توجه ای از جابجایی مسافران توسط این وسیله نقلیه صورت می گیرد. براساس سیاست دولت ها و نحوه مدیریت ترافیک شهری، تاکسی در شهرهای مختلف جهان کارکرد متفاوتی دارد. در بسیاری کشورها از تاکسی به عنوان یک وسیله حمل و نقل غیراشتراکی استفاده می شود، اما در برخی کشورها تاکسی ها به صورت اشتراکی فعالیت کرده و به صورت عمومی به جابجایی مسافران در نقاط مختلف شهر می پردازند. استفاده از تاکسی به عنوان یک وسیله نقلیه عمومی که در سطح شبکه معابر تردد می نماید و مسافران را در غیر از مکانهای تعیین شده سوار و پیاده می کند، باعث به وجود آمدن معضلات ترافیکی مهمی می گردد. اگر تاکسی ها تنها به اندازه یک وسیله نقلیه سواری بر جریان ترافیک تأثیر می گذاشتند، مسئله پندان مهمی رخ نمی داد، لیکن به دلیل رفتار خاص تاکسی ها، مثل سوار و پیاده کردن مسافران در کناره مسیر، تغییر خط های ناگهانی و مانورهای که توسط این وسیله نقلیه صورت می گیرد، تاکسی ها عملاً بیشتر از یک سواری شخصی با ابعاد و مشخصات مشابه خود بر جریان ترافیک تأثیر می گذارند. از اینرو، جانمایی مناسب ایستگاههای تاکسی در سطح معابر و بررسی میزان تأثیر این جانمایی بر بهبود

پارامترهای عملکردی مسیر، مسئله مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد (احمدی نژاد و دیگران، ص ۵۵، ۱۳۸۸).

عبدالرسول رمضانی

حسن حیدری

فصل اول : تاکسی و تاکسیرانان.....	۱
تاریخچه تاکسیرانی.....	۴
تاکسیرانی شغلی ارزشمند.....	۵
تاکسیرانی و خدمت به مردم.....	۷
تاریخچه رنگ تاکسی ها.....	۸
زردی تاکسی از کجا آمده است؟.....	۱۰
برنامه ریزی ترافیک شهری (traffic planning).....	۱۴
سلسله مراتب راههای شهری (Hierarchy of streets and Roads).....	۱۵
راه شریانی.....	۱۶
شریانی درجه یک (Principal Artrries).....	۱۶
آزاد راه Free Way.....	۱۶
بزرگراه High Way.....	۱۷
راه عبوری (Tran stion levered).....	۱۷
شریانی درجه ۲ Minor Arterial.....	۱۷
خیابانهای محلی (Local street).....	۱۹
خیابانهای ویژه (Streets- For- Repla).....	۲۰
ظرفیت راههای شهری.....	۲۲

۲۳.....	راههای پیاده (Pedestrian street)
۲۳.....	پیاده روها
۲۴.....	پیاده راه ها
۲۴.....	عبور پیاده از عرض خیابان
۲۴.....	گذر پیاده
۲۵.....	زیرگذر و روگذر
۲۷.....	فصل دوم: نظریات مرتبط با حمل و نقل
۲۹.....	مقدمه
۲۹.....	مسیر تحول نظریه های مرتبط با حمل و نقل درون شهری
۳۰.....	نظریه های حمل و نقل شهری تا دهه ۱۹۱۰
۳۴.....	نظریه های حمل و نقل شهری از ۱۹۲۰ تا ۱۹۷۰
۳۸.....	نظریه های حمل و نقل شهری از ۱۹۸۰ تا کنون
۴۳.....	مدیریت شهر در شبکه حمل و نقل
۴۵.....	مدیریت راهبردی الکترونیکی شهر در شبکه حمل و نقل
۴۵.....	رویکرد سنتی
۴۶.....	رویکرد نوین

فهرست مطالب

تعیین مأموریت.....	۴۷
تحلیل داخلی.....	۴۹
نقاط قوت.....	۴۹
نقاط ضعف.....	۴۹
تحلیل خارجی.....	۵۰
فرصت ها.....	۵۰
تهدیدها.....	۵۱
انتخاب راهبرد الکتریکی شهر در شبکه حمل و نقل.....	۵۱
ویژگی های راهبرد موفق حمل و نقل در شهرداری الکتریکی.....	۵۱
قابل پذیرش بودن.....	۵۱
انعطاف پذیری.....	۵۱
سنجش پذیر بودن.....	۵۲
ایجاد انگیزه.....	۵۲
مناسب بودن.....	۵۲
قابل فهم بودن.....	۵۲
قابلیت دسترسی.....	۵۲
راهبرد های اصلی و عمومی شهرداری الکتریکی در شبکه حمل و نقل.....	۵۳
راهبرد تنوع مرتبط با متحد المרכז.....	۵۳

فهرست مطالب

۵۴.....	راهبرد تنوع نامرتبط یا مختلط.....
۵۴.....	اجرای راهبرد حمل و نقل در شهرداری الکتریکی.....
۵۴.....	طراحی ساختار سازمانی.....
۵۵.....	تفکیک.....
۵۵.....	تفکک عمودی.....
۵۶.....	تفکیک افقی.....
۵۶.....	انسجام.....
۵۷.....	طراحی سیستم های کنترلی.....
۵۸.....	دامنه فعالیت برنامه ریزی حمل و نقل.....
۵۸.....	اهداف خاص برنامه ریزی حمل و نقل.....
۶۲.....	اجراء برنامه ریزی جامع.....
۶۳.....	برنامه ریزی و سیستم حمل و نقل شهری.....
۶۵.....	عوامل موثر بر سفر.....
۶۸.....	ارزش زمان سفر.....
۶۹.....	متغیرهای موثر بر اندازه گیری زمان سفر.....
۶۹.....	متغیرهای عمومی موثر بر زمان سفر.....
۷۰.....	شرایط زمانی و جوی.....
۷۰.....	شرایط ترافیکی.....

فهرست مطالب

سرعت.....	۷۰
تردد (جریان).....	۷۱
شرایط مکانی سفر.....	۷۲
متغیرهای بالقوه بر زمان سفر.....	۷۲
روش های برآورد ارزش زمان سفر.....	۷۳
روش تولید محور.....	۷۳
روش هزینه زمان.....	۷۵
روش ترجیح مشاهداتی.....	۷۷
روش قیمت انتقال.....	۷۹
روش اعتبار دهی تصادفی.....	۸۰
ویژگی های روش های پنج گانه.....	۸۰
روش تولید محور.....	۸۰
مشخصات روش هزینه ای زمان.....	۸۲
مختصات روش برآورد ارزش زمان سفر با داده های (RP).....	۸۳
مختصات روش انتقال قیمت.....	۸۴
مختصات روش اعتبار دهی تصادفی.....	۸۵
پیش بینی تقاضای سفر.....	۸۶
تولید و جذب سفر.....	۸۷

فهرست مطالب

۸۸.....	مدل های تولید سفر.....
۸۹.....	مدل های جذب سفر.....
۹۰.....	توزیع سفر.....
۹۲.....	وزن دهی یالها بر اساس تقاضای سفر و زمان سفر.....
۹۳.....	گراف جهت دار.....
۹۳.....	الگوریتم محاسبه کوتاه ترین مسیر.....
۹۶.....	حمل و نقل شهری: آسیب شناسی از منظری نو.....
۹۷.....	آینده پژوهی و مدیریت حمل و نقل.....
۹۹.....	فصل سوم : سابقه تاکسیرانی در جهان و ایران.....
۱۰۰.....	مقدمه.....
۱۰۲.....	تاریخچه تاکسی در جهان.....
۱۰۲.....	انواع سیستم های تاکسی های شهری در جهان.....
۱۰۴.....	تاکسی های قابل استفاده برای صندلی های چرخ دار.....
۱۰۶.....	کرایه نمودن تاکسی (Hiring) و اعزام تاکسی (Dispatching).....
۱۰۹.....	تاکسی متر و کرایه تاکسی.....
۱۰۹.....	تاریخچه.....
۱۰۹.....	امکانات جانبی.....
۱۱۰.....	کرایه ها.....

فهرست مطالب

جایگاه تاکسی (Taxicab stand)	۱۱۰
کارپول (Carpool)	۱۱۲
نگرانی های زیست محیطی (Environmental Concerns) و سازمان جهانی:	۱۱۳
بررسی سیستم های تاکسی های شهری در شهر های گوناگون جهان به صورت موردی	۱۱۴
تاکسی در ایران	۱۲۳
تاکسی های عمومی	۱۲۴
تاکسی های خصوصی	۱۲۴
تاکسی بی سیم	۱۲۴
تاکسی ویژه	۱۲۴
تاکسی ویژه بانوان	۱۲۵
تاکسی گردشگری	۱۲۵
رنگ بندی تاکسی های ایران	۱۲۵
راه اندازی سیستم ون در ناوگان تاکسیرانی	۱۲۶
فصل چهارم : قوانین و مقرارت	۱۲۷
کلیات	۱۲۹
پرونده اشتغال به حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری با تاکسی (پروانه تاکسی)	۱۳۰
پروانه بهره برداری از امتیاز سرویس های تاکسی شهری	۱۳۳

فهرست مطالب

نحوه نقل و انتقال حقوق پروانه بهره برداری.....	۱۳۸
دستورالعمل جابجایی تاکسی از شهری به شهری دیگر.....	۱۴۱
رویه معرفی خودروهای تاکسی جهت تبدیل به سیستم دوگانه سوز.....	۱۴۶
آیین نامه انضباطی سازمان های حمل و نقل همگانی کشور.....	۱۵۰
آیین نامه انضباط رانندگان و دارندگان پروانه های بهره برداری اشتغال به حمل و نقل عمومی مسافر.....	۱۵۲
آیین نامه انضباط کار (کلیه کارگران و رانندگان خودروهای ملکی سازمان).....	۱۵۸
دارندگان پروانه های بهره برداری و رانندگان خودروهای تحت نظارت سازمان.....	۱۷۴
دستورالعمل اجرایی نحوه جایگزینی خودروهای مسافر بر شخصی ساماندهی شد.....	۱۷۷
دستورالعمل راه اندازی شرکت های تعاونی و خصوصی تاکسیرانی.....	۱۸۵
پروانه بهره برداری.....	۱۹۰
پروانه اشتغال به حمل و نقل عمومی مسافران درون شهری (پروانه تاکسیرانی).....	۱۹۳
نظارت، بازرسی و تخلفات.....	۱۹۴
امور رفاهی - تسهیلات.....	۱۹۵
موارد خاص.....	۱۹۶
ضوابط تبلیغات در ناوگان حمل و نقل عمومی کشور.....	۱۹۹
آیین اجرایی حمل و نقل دانش آموزان مدارس.....	۲۰۴
دستورالعمل اجرایی آیین نامه حمل و نقل دانش آموزان مدارس مصوب هیات وزیران.....	۲۱۲

فهرست مطالب

بازرسی و نظارت.....	۲۱۸
بازرسان چه کسانی هستند و تعداد آنها چند نفر است؟.....	۲۱۸
وظایف و نحوه عملکرد بازرسان.....	۲۱۸
مواردی که از طرف بازرسی مورد بازرسی قرار خواهد گرفت.....	۲۱۹
توضیحات مربوط به برگ اخطار بازرسان.....	۲۲۰
نحوه نقل و انتقال حقوق پروانه بهره برداری.....	۲۲۱
آیین نامه از رده خارج کردن خوردوهای فرسوده و اصلاحیه های بعدی آن.....	۲۲۵
دستورالعمل پلیس راهور ناجا در خصوص رنگ تاکسی های درون شهری.....	۲۳۲

فهرست نمودار

نمودار ۱-۲- عناصر سیستم- حمل و نقل- پاسخ به تصایلات..... ۶۰

نمودار ۲-۲- سلسه مراتب انتخاب سفر..... ۶۱

نمودار ۲-۳- نمونه ای از فرآیند برنامه ریزی حمل و نقل..... ۶۴

www.ketab.ir

فهرست جداول

جدول ۱-۲- نظریه های حمل و نقل شهری از ۱۸۶۰ تا ۱۹۱۰.....۳۲

جدول ۲-۲- نظریه های مرتبط با حمل و نقل شهری از ۱۹۲۰ تا ۱۹۷۰.....۳۶

جدول ۳-۲- نظریه های مرتبط با حمل و نقل شهری از ۱۹۸۰ تا کنون.....۴۱

جدول ۴-۲- انواع معیارها و حالت های هر معیار در دسته۶۶

فهرست تصاویر

- تصویر ۳-۱- کالسکه های کرایه ای در غرب و ارايه ها در آسیای شرقی..... ۱۰۱
- تصویر ۳-۲- تاکسی های اتوبوسی..... ۱۰۳
- تصویر ۳-۳- تاکسی های آبی در آمریکای شمالی..... ۱۰۴
- تصویر ۳-۴- تاکسی های ویژه حمل صندلی های چرخ دار..... ۱۰۵
- تصویر ۳-۵- اعزام تاکسی توسط اعزام کننده (Dispatcher)..... ۱۰۶
- تصویر ۳-۶- نحوه اعزام با استفاده از PDA..... ۱۰۸
- تصویر ۳-۷- رزرو نمودن خودرو و استفاده از sms در انگلستان..... ۱۰۸
- تصویر ۳-۸- جایگاه تاکسی در نیویورک..... ۱۱۰
- تصویر ۳-۹- جایگاه تاکسی به صورت صف های مجزا..... ۱۱۱
- تصویر ۳-۱۰- خط عبور ویژه کارپول..... ۱۱۲